

DEWE, Michael. *Renewing our Libraries : case studies in re-planning and refurbishment*. Abingdon: Ashgate, 2009. xvi, 284 s. : il. ISBN 978-0-7546-7339-2.

Publikace o rekonstrukcích britských veřejných knihoven

Do fondu Knihovny knihovnické literatury NK ČR byl zakoupen sborník statí o rekonstrukci veřejných knihoven. Pojednává především o rekonstrukci budov a úpravách vnitřního zařízení, ale neopomíjí ani s tím související změny ve službách knihoven. Text až na výjimky vychází z britské praxe, čeští knihovníci v něm však poměrně snadno poznají své vlastní problémy.

Sestavitel a autor teoretické části, Michael Dewe, má dlouholetou zkušenost s prací veřejných knihoven. Jeho kariéra zahrnuje přednáškovou činnost na katedře informačních studií University of Wales, dlouhodobé působení jako konzultant se specializací na knihovní budovy v Británii i mimo ni a práci v sekci IFLA zabývající se budovami a zařízeními knihoven.

Publikace je rozdělena do několika oddílů. Po hutném teoretickém úvodu napsaném Michaelem Dewem následují jednotlivé případové studie sloučené podle společných znaků rekonstrukce do šesti kategorií.

Úvodní kapitola má název *Renewing our Libraries – Forces for Change* a zabývá se širším kontextem renovací knihovnických budov. Knihovny se proměňují z několika hledisek. Ve vztahu k uživatelům se snaží přizpůsobit se obecným změnám a trendům a nabízet nové služby v přitažlivějším prostředí. V oblasti interních knihovnických procesů se adaptují na nové formy práce.

Autor přichází s poznatkem, že k podstatnějším změnám, přestavbám a renovaci knihoven dochází vždy v cyklech. Střídají se období, kdy na knihovny, jejich úkoly a potřeby nikdo příliš nemyslí (20, 30 let) s obdobím důkladných přestaveb. Dewe své tvrzení dokládá příkladem neoklasicistní budovy Hendon Library, kterou otevřeli v r. 1929, přestavěli poprvé v r. 1973 a znovu v r. 2004. V textu odkazuje na svou vlastní studii věnovanou viktoriánskému architektu H. J. Hareovi, ve které Dewe sledoval osudy devíti jím navržených knihoven postavených v letech 1897-1909.

Podle Deweho poznatků bývá popudem k přestavbám:

- zavedení nových metod práce (např. přechod k volnému výběru),
- organizační změny (např. zrušení čítárny novin nebo muzea patřícího knihovně),
- přenesení důrazu z prezenčních služeb na absenční,
- zavedení nových služeb,
- potřeba zvětšit prostory pro zaměstnance.

V devadesátých letech minulého století se v Británii rozvířila otázka zanedbávání veřejných knihoven. O jejich stavu vyšlo několik publikací včetně parlamentní zprávy, a k nápravě situace vzniklo několik programů:

- Framework for public libraries.
- WWW stránky CILIP a databáze Designing Libraries : the Gateway to Better Public Library Buildings.
- Audit veřejných knihoven MLA.
- Cena Public Library Building Award.

V britských knihovnách došlo následně k řadě změn, které dosud neskončily.

Příklady přestaveb knihovnických budov, které tvoří větší část knihy *Renewing our Libraries*, mají různé autory a představují jejich zkušenosti. Jsou určeny knihovníkům a architektům. Týkají se koncepcí, průběhu prací a designu. Užitečné je, že autoři uvádějí i chyby a problémy, které museli překonat. Několik příkladů ze zahraničí dokazuje širší platnost problematiky.

Jednotlivé případy přestaveb jsou shrnuty do několika kategorií podle nejvýraznějšího společného jmenovatele řešeného problému:

- budovy, které jsou součástí národního kulturního dědictví;
- zajištění a rozšíření funkcí knihoven novými způsoby;
- vytvoření moderního studijního prostředí při přestavbě univerzitní knihovny;
- rozšiřování knihovni budovy, modernizace, zvětšení místa;
- programy vytvářející vzory pro rekonstrukci knihovni budov;
- zkrácené informace o dalších přestavbách knihovni budov.

Ve skutečnosti není zařazení do kategorií úplně přesné a některé případy by mohly být zařazeny do více skupin.

V první kategorii historicky cenných budov jsou zařazeny případové studie viktoriánské budovy Leek Library v Staffordshiru, Long Baton Library v Derbyshiru, Torquay Library v Torbay.

Druhou kategorií představují knihovny Winchester Discovery Centre v Hampshire a Národní knihovna Walesu.

Kategorií renovací univerzitních knihoven zastupují knihovny univerzit v Birminghamu, Glasgow a Southamptonu.

Příkladem rozšiřování a modernizace prostoru jsou přestavby městských knihoven v Dublinu, Londýně, Malmö, Waterfordu.

V páté skupině jsou uvedeny příklady Barnsley Central Library, knihoven v Leicestershiru, v severním Yorkshiru a Suffolku.

V závěrečné kapitole nazvané *Case Studies Reviewed* autor zobecňuje uvedené příklady, připojuje další a věnuje se podrobněji některým jednotlivým krokům v postupech renovací. Pro ukázkou lze uvést např. posouzení stávající budovy, průzkumy, konzultace a komunikace, jak zapojit do návrhů mladé lidi apod., vše v přípravné fázi. Další na řadě je zajištění financí a vytváření návrhů. V příkladech jsou uváděny konkrétní problémy jako např. obtížná přístupnost budovy, kdy nebyl k dispozici výtah, pouze strmé schodiště; jaký vliv mělo objevení archeologických nálezů na projekt; jak byl projekt Národní knihovny ve Walesu zkomplikován odhalením podílu azbestu na budově. Jiným problémem bývá zajištění knihovnické služby, když po dobu přestavby musela být knihovna zavřena.

Publikace tak poskytuje zájemcům určitý teoretický základ a díky příkladům i přínosnou příručku. Lze si ji vypůjčit v Knihovně knihovnické literatury Národní knihovny ČR, kde je dostupná pod signaturou Aac 37.874.

eb